

na Zapadu, zašto ne bi mogao imati onu pozitivnu, jer islam (ne muslimani) je jedini vidljivi spas Zapadu od samouništenja. O potrebi muslimanskog svijeta za Zapadom nema potrebe govoriti. Sveukupno ova vrlo informativna, poučna i, pomalo neočekivano za ovu vrstu literature, zabavna knjiga ima ekumenističku poruku i kao takva ona u svakom smislu oplemenjuje, obogaćuje i vraća vjeru i budi nadu u mogućnost boljeg, istinski pluralnog svijeta. To što autor ima stav o mnogim najvažnijim pitanjima suodnosa islama i Zapada danas ne sprječava ga da u retke svoje knjige utka mnoštvo interesantnih informacija i pikanterija koje vas, uz ljepotu stila, tjeraju da knjigu iščitajte u jednom dahu. Tako, naprimjer, čitamo da se danas o islamu više objavljuje na engleskom nego na arapskom jeziku; da su istraživanja pokazala da je bivša Istočna Njemačka u indoktrinaciji bila uspješna samo u širenju ateizma; da je u Francuskoj Muhammed već godinama najčešće davano ime novorođenčadima; da je 1745. godine u Istanbulu 'bid'a-fobna' ulema isposlovala zatvaranje prve osmanske štamparije; da je rep muzika dobila ime po čovjeku koji je danas imam u jednoj američkoj džamiji; ... itd.

Za razliku od mnogih koji obrađuju ovu temu ambasador Hofmann ne pati ni od neutemeljenog superiorizma ni od kompleksa manje vrijednosti, te nije snishodljivi apologeta: muslimani su spremni dati više nego što traže; islamski sistem zaštite manjinskih prava je najbolji kojeg je čovječanstvo upoznalo; muslimanima njemački i francuski ministri i razni službenici ne trebaju tumačiti propise islama o jelu i odijevanju jer je to najgrozniji oblik kulturnog imperijalizma, a ako nam misle dozvoliti vjeronauk u školama za koji će nam oni pisati udžbenike po kojima će predavati nemuslimani, ne trebaju nam je ni davati; trijalog se ne može završiti u agnostičkom relativizmu i tome slično.

Ako bismo htjeli tražiti zamjerke onda bi najvažnija svakako bila ta da autor ponekad gotovo da demantira sam sebe. Na jednom mjestu piše kako tolerancija postmoderne prestaje kad na red dođe islam a na drugom mjestu tvrdi da postmoderna ostavlja mnogo

prostora islamu za djelovanje. Jednom tvrdi da je islam otporan na nacionalizam, da bi par poglavlja dalje zamjerio Turcima što imaju isključivo turske islamske centre po Zapadu. Vjerovatno bi pažljivije izražavanje i realnije opisivanje islamske 'otpornosti' na nacionalizam i rasizam popravilo stvar.

Sve u svemu, dr. Hofman je napisao izvrsno djelo o vrlo relevantnoj temi kojoj može odoljeti samo onaj ko je ne počne čitati.

Ahmet ALIBAŠIĆ

PRVA KOMPARATIVNA STUDIJA O FRAZIKONU TURSKOG I NEKOG DRUGOG (BOSANSKOG) JEZIKA

Amina Šiljak-Jesenković: Nad turskim i bosanskim frazikonom – semantički, sintaktički, lingvostilistički i sociolingvistički aspekt, Orijentalni institut u Sarajevu – Posebna izdanja XXV, Sarajevo, 2003.

Knjiga *Nad turskim i bosanskim frazikonom – semantički, sintaktički, lingvostilistički i sociolingvistički aspekt* autorice **mr. Amine Šiljak-Jesenković** nastala je kao rezultat višegodišnjeg naučno-istraživačkoga rada na Orijentalnom institutu u Sarajevu. Najprije je uspješno odbranjena kao magistarska radnja u januaru 2003. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu da bi je nepunu godinu dana poslije toga Orijentalni instiut objavio kao autoričin naučno-istraživački prvijenac. Odmah nakon izlaska iz štampe knjiga je izazvala veliko interesovanje, a 21. marta 2004. godine na zatvaranju jubilarne dvadesete *Sarajevske zime* ovu knjigu je nagradila *Poslovna zajednica izdavača i knjižara* kao najuspješniju u kategoriji naučne i stručne literature! Zašto je mr. Amina Šiljak-Jesenković briljirala u svojoj prvoj knjizi? Prije svega zato što se odvažila i krenula u gotovo neistražena područja

frazeologije turskog i bosanskog jezika na način njihovog poređenja i pokušaja bacanja tračka svjetla na onaj dio leksičkoga blaga o kojem se dosada relativno malo govorilo. U poređnom istraživanju frazikonu turskog i bosanskog jezika autorica je pristupila sa četiri za frazeološku građu važna aspekta: semantičkog, sintaktičkog, lingvostilističkog i sociolingvističkog, uz napomenu da je riječ o jezicima iz različitih jezičkih skupina ali i o jezicima čiji govornici baštine sličnu kulturu, običaje i vjerovanja. Korak koji je poduzela autorica prema mišljenju recenzenata i velikog broja turkologa nepoznat je i indoevropskim turkologijama sa dužom tradicijom. U svojoj recenziji **prof. dr. Ekrem Čaušević** odajući priznanje knjizi zabilježio je: « *Rad je respektabilan doprinos našoj turkologiji, hronično oboljeloj od nedostatka elementarnih udžbenika i priručnika, ali i turkorološkim studijama općenito jer dosada u svijetu nije napisana opsežnija komparativna studija o frazikonu turskog i nekog drugog jezika.* »

Rad je sastavljen od pet cjelina. U prvom dijelu autorica iznosi opće napomene o frazeologiji i specifičnoj terminologiji te definicijama prisutnim u ovoj grani lingvistike oslanjajući se i navodeći najrespektabilnija mišljenja. Tako je, zarad onih koji tek ulaze u svijet lingvistike, frazeološka građa ili frazikon, kategorija, najširi pojam koji obuhvata sve ustaljene sveze riječi u jednom jeziku. Frazem ili frazeološka jedinica pripada kategoriji frazeološke građe. Frazeološki izraz ili fraza su ustaljeni iskazi koji nemaju sekundarne, frazeološki transponirane denotacije... «*Na temelju ovakvog uvida u teoriju frazeologije kao naučne discipline*», primjećuje **prof. dr. Ilija Tanović** u svojoj recenziji, «*autorica uspješno identificira frazeme u dvama jezicima, osvjetljava njihovo značenja i smisao, a zatim i ostala relevantna obilježja ovih jedinica: sintaktičku strukturu, idiomatičnost, slikovitost i ekspresivnost...*» Druga cjelina rada predstavlja nastojanje da se iznađu odgovori na neka pitanja semantike turskih i bosanskih frazema kroz različite procese njihovog nastajanja. U trećoj cjelini autorica nastoji opisati sintagmatsku strukturu frazema turskog i bosanskog jezika

i njihovu raznolikost sintaktičku funkciju. U četvrtoj cjelini autorica frazikonima turskog i bosanskog jezika pristupa sa lingvostilističkog aspekta nastojeći ustvrditi prisutnost frazeološke građe u različitim funkcionalnim stilovima, od administrativnog, razgovornog, trača, književno-umjetničkog, frazema u prozi i poeziji, drami, novinarstvu, debatama, reklamama i sl. U petoj cjelini rada autorica pokušava ukazati i na frazeologiju turskog i bosanskog jezika sa sociolingvističkog aspekta gdje vjera, lokalitet, društveni status i druge socijalne odrednice imaju značajan udio u formiranju frazeološke građe jednoga jezika. I kao potvrde svega spomenutog je i poseban dodatak u knjizi naslovljen kao *Stilske vježbe*. Ovaj dio, vjerovatno za studente ali i znalce turskoga jezika najzanimljiviji, predstavlja zanimljiv autoričin popis izrazito ekspresivnih turskih frazema karakterističnih za razgovorni stil i za argo, gdje je ona, po ocjeni recenzenata i «dobrih učitelja», veoma uspješno, pokušala i u bosanskom jeziku pronaći semantičke ekvivalente nekih turskih frazema. Tamo gdje to nije bilo moguće autorica je sadržaj prenosila slobodnom svezom riječi. Na samom kraju knjige nalazi se nekoliko crteža u karikaturnoj formi koji predstavljaju vizualizaciju određenih turskih i bosanskih frazema na prvom nivou recepcije. Koliko se u ovom poslu mr. Šiljak-Jesenković morala oslanjati na vlastito iskustvo, dobro poznavanje i turskog i bosanskog jezika, govori i činjenica da nije imala na raspolaganju nijedan dvojezični frazeološki rječnik, nijedan jednojezični rječnik frazema u bosanskom jeziku pa ni jednojezični standardni rječnik bosanskog jezika.

Da sam kao student orijentalne filologije na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, prije mnogo godina, imala u rukama ovu knjigu, sigurna sam da bi moj studij turskog jezika bio mnogo zanimljiv ali i lakši. Nadam se da će sadašnji i svi budući studenti znati koristiti ovu knjigu jer ona može biti veliki uzor i inspiracija za dalja istraživanja na polju frazeologije turskoga i bosanskoga jezika.

Zehra Alispahić